

РЕПУБЛИКА СРБИЈА – ГРАД БЕОГРАД
ГРАДСКА ОПШТИНА ВРАЧАР
ЛОКАЛНИ ОМБУДСМАН

Београд, Његошева 77

**ИЗВЕШТАЈ О РАДУ
ЗА
2023. ГОДИНУ**

МАРТ 2024. ГОДИНЕ

САДРЖАЈ

• Увод.....	3
• Нормативни оквир деловања локалног омбудсмана.....	4
• Поступање локалног омбудсмана.....	8
- Притужбе.....	8
- Остала обраћања грађана локалном омбудсману.....	19
• Сарадња са другим институцијама омбудсмана и учешћа на стручним скуповима и конференцијама.....	21
• Закључак.....	24

У В О Д

Годишњи извештај о раду локалног омбудсмана Градске општине Врачар, који се подноси Скупштини општине Врачар сагласно одредбама члана 23 Одлуке о локалном омбудсману Градске општине Врачар, („Сл.лист града Београда“, бр.88/19), садржи приказ стања о поштовању људских права и слобода и податке о активности институције локалног омбудсмана у контроли рада управе, јавних служби и установа чији је оснивач Општина.

Ова институција је установљена ради заштите индивидуалних и колективних права и интереса грађана и контроле рада управе, јавних служби и установа чији је оснивач Општина. Задатак институције локалног омбудсмана је да штити права грађана, а кроз његово постојање се најнепосредније имплементира и примењује принцип владавине права у једном систему. Истовремено локални омбудсман ради на унапређењу људских права и промоцији добре управе.

При изради овог извештаја примењена је иста методологија као и у претходним извештајима, тако да се садржински односи на опште податке о раду, приказ предмета који су били у раду у току извештајне године као и на препоруке и мере за отклањање пропуста.

За сачињавање извештаја коришћени су следећи извори: притужбе грађана, разговори са грађанима и извештаји надлежних органа.

Законодавство Републике Србије је једно од ретких којим се прописује надлежност Заштитника грађана на републичком, односно омбудсмана на покрајинском и нивоу јединица локалне самоуправе, што као упоредно-правна реткост представља позитиван пример у афирмацији заштите људских права и промоцији добре управе.

Локални омбудсман је изабрани појединац овлашћен да институционално штити права грађана у ком смислу представља корективни фактор рада управе.

Задатак институције локалног омбудсмана је да штити права грађана, али такође и да штити јавни интерес руководећи се принципима правде и правичности.

Локални омбудсман није овлашћен да контролише рад Скупштине општине, Општинског већа и председника општине, осим ако поступа као другостепени орган у управном поступку.

Локални омбудсман не може бити позван на одговорност за мишљење, препоруку, критику или предлог који је изнео у вршењу своје дужности, док изјаве политичке природе не сме давати.

Обавеза тајности у погледу чувања података до којих је дошао вршењем дужности остаје на снази и по престанку дужности.

Извештај о раду локалног омбудсмана је једини јавни документ у раду локалног омбудсмана, који је дужан поднети Скупштини општине до 15.марта текуће за претходну годину.

С тим у вези, а у складу са прописаном обавезом, на основу чл.23 Одлуке о локалном омбудсману Градске општине Врачар, („Сл.лист града Београда“, бр.88/19) подносим редован годишњи извештај о раду локалног омбудсмана ГО Врачар за 2023.годину.

НОРМАТИВНИ ОКВИР ДЕЛОВАЊА ЛОКАЛНОГ ОМБУДСМАНА

Локални омбудсман врши своју функцију на основу Устава, закона и других прописа и у свом раду придржава се начела правде и правичности.

Одлуком о локалном омбудсману Градске општине Врачар („Сл.лист града Београда“, бр.88/19), уређују се надлежност и овлашћења, начин поступања, избор и престанак дужности локалног омбудсмана ГО Врачар.

ГО Врачар је међу првим градским општинама која је препознавши значај ове институције, на седници Скупштине општине одржаној 24.12.2008.године донела Одлуку о заштитнику/заштитници грађана/грађанки, на којој седници је истовремено изабрана Заштитница грађана/грађанки ГО Врачар, чиме се сврстала у ред јединица локалне самоуправе које институционално штите права својих грађана, доприносе правној сигурности, као и развоју и заштити људских права.

На овај начин је ГО Врачар у пуној мери исказала своју приврженост формирању контролних институција које, у складу са реформским тенденцијама у нашем друштву, имају за циљ заштиту и унапређење законитости, правне сигурности и заштиту права и интереса грађана. То свакако заслужује похвалу, али са друге стране поставља стандард у виду обавезе будућег неговања и унапређења ове и сличних институција.

Надаље, Одлука о заштитнику/заштитници грађана/грађанки градске општине Врачар („Службени лист града Београда“, бр.56/08) примењивана је без икаквих измена и допуна у периоду дужем од десет година, међутим измена назива Заштитника/заштитнице грађана/грађанки у термин Локални омбудсман предвиђен Законом о локалној самоуправи („Сл. гласник РС“ бр.47/2018), као и доношење новог Статута ГО Врачар условили су потребу за доношењем нове одлуке којом се уређују надлежност и овлашћења, начин поступања, избора и престанка дужности локалног омбудсмана и његовог заменика.

Законом о локалној самоуправи („Сл. гласник РС“ бр.129/2007, 83/2014-др.закон, 101/2016-др.закон и 47/2018), у оквиру поглавља *Заштита локалне самоуправе*, одредбама чл.97 предвиђа се оснивање *Локалног омбудсмана* и прописује:

У јединици локалне самоуправе може се установити локални омбудсман који је овлашћен да независно и самостално контролише поштовање права грађана, утврђује повреде учињене актима, радњама или нечињењем органа управе и јавних служби, ако се ради о повреди прописа и општих аката јединице локалне самоуправе.

Две или више јединица локалне самоуправе могу донети одлуку о установљавању заједничког локалног омбудсмана.

Надлежност и овлашћења, начин поступања и избора и престанка дужности локалног омбудсмана уређује се статутом и другим општим актом.

Статутом Градске општине Врачар („Сл.лист града Београда“ бр.77/19), одредбама чланова 64.- 66., прописује се следеће.

У Општини се установљава локални омбудсман који може имати заменика.

Локални омбудсман је овлашћен да контролише поштовање права грађана, утврђује повреде учињене актима, радњама или нечињењем Управе Општине и јавних служби чији је оснивач Општина, ако се ради о повреди прописа и општих аката Општине.

Локални омбудсман је самосталан и независан у вршењу своје функције и нико нема право да утиче на његов рад и поступање.

Локални омбудсман и заменик локалног омбудсмана не може бити члан политичке странке и не може обављати другу јавну функцију нити професионалну делатност, односно другу дужност или посао који би могао утицати на његову самосталност и независност.

Локалног омбудсмана бира Скупштина Општине на предлог више од једне трећине одборника, на време од пет година, већином гласова од укупног броја одборника.

Заменика локалног омбудсмана бира Скупштина Општине, на предлог локалног омбудсмана, под условима и по поступку предвиђеном за избор локалног омбудсмана.

Локални омбудсман и заменик може бити разрешен пре истека периода на који је изабран ако:

- нестручно и несавесно обавља своју функцију,*
- ако престане да испуњава услове из члана 64. став 4. овог статута,*
- ако буде осуђен за кривично дело.*

Предлог за разрешење локалног омбудсмана може поднети најмање једна трећина одборника Скупштине Општине, а предлог за разрешење заменика локалног омбудсмана може поднети и локални омбудсман.

Надлежност и овлашћења, начин поступања и избора и престанка дужности локалног омбудсмана и заменика локалног омбудсмана уређује се одлуком Скупштине Општине.

У складу са статутарним решењем и прелазним и завршеним одредбама којима је предвиђено да ће се акти Општине ускладити са одредбама статута у року од 60 дана од дана његовог ступања на снагу, на седници Скупштине градске општине Врачар одржаној 30.09.2019.године донета је Одлука о локалном омбудсману градске општине Врачар („Сл.лист града Београда, бр.88“ од 01.10.2019.године). Одлука је ступила на снагу осмог дана по објављивању у службеном гласнику, када је престала да важи Одлука о заштитнику/заштитници грађана/грађанки градске општине Врачар („Службени лист града Београда“, бр.56/08).

У доношењу одлуке, која је сада у примени и којом се уређује поступање локалног омбудсмана, у великој мери усвојени су предлози из Модела одлуке о локалном омбудсману припремљеног од стране СКГО. Потребно је напоменути да учињене измене не представљају суштинске промене, већ само наглашавају независност и самосталност локалног омбудсмана у поступању као најважнији постулат који морају да поштују сви органи у ЈЛС.

У свом раду, локални омбудсман ГО Врачар поступа у складу са одредбама важеће Одлуке, међутим посао заштитника грађана схвата у најширем смислу, са идејом пружања помоћи угроженим грађанима и грађанкама, а у циљу афирмације стандарда „добре управе“.

ПОСТУПАЊЕ ЛОКАЛНОГ ОМБУДСМАНА

Притужбе

Свако ко сматра да су му актом, радњом или непоступањем Општинске управе, јавне службе или установе повређена права може се притужбом обратити локалном омбудсману, а то може учинити и преко одговарајућег удружења или организације.

Подносилац је дужан да пре подношења притужбе локалном омбудсману, покуша да заштити своја права у одговарајућем правном поступку.

Локални омбудсман, по правилу, неће поступати по притужби док претходно не буду исцрпљена сва правна средства.

Притужба неизоставно мора садржати назив органа на чији се рад односи, опис повреде права, чињенице и доказе који поткрепљују притужбу, податке о искоришћеним правним средствима и податке о подносиоцу притужбе.

Уколико притужба не садржи све потребне податке, локални омбудсман ће наложити да се иста допуни у одговарајућем року који сам одреди.

Притужба се подноси у писаној форми (укључујући све облике електронске комуникације) или усмено на записник, а за њено подношење се не плаћа никаква такса или друга накнада. Притужба се може поднети ако је од учињене повреде права грађана, односно последњег поступања или непоступања Општинске управе, јавне службе или установе протекло највише годину дана.

Претходне године, локалном омбудсману ГО Врачар поднето је петнаест притужби, од чега је девет притужби поднето од стране особа женског, а шест од стране особа мушког

пола. У једном случају притужба је поднета од стране стамбене заједнице, у другом преко пуномоћника, док се у више притужби истовремено износе примедбе на већи број служби које притужиоци сматрају одговорним за проблем. Грађани су протекле године у пет случајева притужбу поднели непосредно, доласком у канцеларију локалног омбудсмана, путем електронске поште поднето је пет притужби, док је телефонским путем поднет исти број притужби. Одређен број обраћања нема карактер класичног притужења. У комуникацији са локалним омбудсманом грађани практикују све видове обраћања, зависно од личних афинитета, а вероватно и могућности.

Локалном омбудсману ГО Врачар прослеђена је притужба од стране Омбудсмана града Београда, а тиче се проблема који притужиља има у свом стамбеном објекту, а коме услед проблема са водоводном и канализационом мрежом на суседном објекту прети урушавање. Притужиља наводи како је била принуђена да започне радове на својој кући, мислећи да квар можда потуче од ње, међутим утврђено је да је узрок проблема сливање воде из суседног објекта због попуцалих цеви и одвода, и да су услед тога код притужиље зидови и темељи влажни, електрична инсталација трула. Истовремено, притужиља наводи како са управником стамбене заједнице задуженог за одржавање суседног објекта, на коме је потребно санирати проблем, не успева да ступи у контакт, те је истог пријавила Одељењу за инспекцијске послове. У свом обраћању локалном омбудсману тражи упућивање ургенције и хитно интервенисање.

Притужба је достављена контролисано одељењу на изјашњење, од кога је добијен одговор да су поднете представке прослеђене Секретаријату за инспекцију, надзор и комуникацију Градске управе града Београда, Сектору за грађевински и урбанистички инспекцијски надзор, Одељењу за грађевинску инспекцију.

Такође у предметном одељењу вођен је поступак инспекцијског надзора над радом професионалног управника на исправност чијег рада су изнете примедбе. У поступку контроле, од стране поменутог професионалног управника достављен је програм одржавања заједничких делова стамбене заједнице, понуде извођача радова за санацију крова и финансијски извештај, као и да је предвиђено да ће се урадити санација цурења воде у гаражу зграде и санација цурења воде поред прозора за излазак на кров. Предложени програм санације је усвојен на седници скупштине станара. Контролним записником

констатовано је да је надзирани субјект поступио по мери наложеној у претходном записнику.

Међутим, како се у обраћању притужиље наводи да Програм није спроведен првенствено у делу који се односи на цурење воде кроз хидроизолацију заједничке терасе, те због продора воде на њен објекат оштећена је електро инсталација, па су зидови и темељи куће мокри и влажни, контролисано одељење предмет је на даље поступање проследило Секретаријату за инспекцију, надзор и комуникацију Градске управе града Београда, Сектору за грађевински и урбанистички инспекцијски надзор, Одељењу за грађевинску инспекцију, као надлежном.

Надаље, локалном омбудсману ГО Врачар обратио се грађанин наводећи да је услед преправки и радова у једном од станова зграде у којој станује дошло до затварања вентилационог отвора. До овог закључка притужилац долази на основу тога што је установио присуство појачаних мириса у истом временском интервалу када су обављани радови у предметном стану, те да је то стање и даље неизмењено, а да су на исту околност указали и други станари из исте вертикале. Госпођа у чијем стану су вршени радови негира постојање њене одговорности наводећи да је све урађено у складу са правилима грађевинске струке. Подносилац притужбе приложио је фотографије одвода за вентилацију након извођења радова, о томе какво је било првобитно стање нема доказа, али може се констатовати да је постојање извесних преправки визуелно уочљиво. Притужилац се из напред наведеног разлога обратио Одељењу за инспекцијске послове, у оквиру овлашћења инспекцијског органа општине да се стара и обезбеђује средства за одржање комуналног реда у општини, спроводи прописе којима се уређује комунални ред и издаје одобрења за која је утврђена надлежност општине, врши инспекцијски надзор, у складу са посебном одлуком Скупштине Града, међутим овај орган је нашао да је потребно да се подносилац притужбе обрати грађевинској инспекцији у оквиру Секретаријата за инспекцију, надзор и комуникацију Града Београда као надлежном, што је притужилац у наставку поступка уважио.

Услед акта појединца, који је уклонио рампу постављену за особе са инвалидитетом на улазу у једну зграду, локалном омбудсману ГО Врачар се обратила госпођа која је захваљујући рампи несметано функционисала и обављала основне животне активности, и успевала да савлада степенике приликом уласка - изласка из зграде у којој станује,

Међутим, како је дошло до уклањања предметне рампе, њено кретање је постало онемогућено. Као одговорног за уклањања рампе иста је означила станара зграде у којој станује наводећи да је рампу уклонио због разлога естетске природе. С обзиром да је оваквим поступком притужиља дискриминисана, повређено јој је, иначе свима загарантовано право на слободу кретања, а доведено је у питање и задовољење основних егистенцијалних потреба, посебно имајући у виду да се ради о жени која сама живи, локални омбудсман се обратио Одељењу за инспекцијске послове са молбом за што хитније поступање и предузимање потребних мера из своје надлежности, а ради успостављања првобитног стања.

Међутим, у даљем поступку утврђено је да претходно постављена рампа није имала одговарајућу дозволу Одељења за грађевинске и комуналне послове, те сходно томе није било могуће предузети било какве мере, било репресивне природе, било у смислу санирања последица или враћања у пређашње стање, већ је притужиља упућена на Одељење за грађевинске и комуналне послове ради спровођења одговарајуће процедуре и постављања адекватне рампе, у складу са одредбама Закона о планирању и изградњи, како би уживала одговарајућу правну заштиту за случај оваквих или сличних ситуација.

Локалном омбудсману ГО Врачар обратила се управница једне стамбене заједнице. Предмет притужења односио се на проблем одржавања комуналног реда, нередовно прањење контејнера, за које наводи и да су постављени на неадекватној површини, чиме онемогућавају несметан приступ згради, како нема хидранта, због чега је и противпожарна заштита потенцијално угрожена. Такође, притужиља је истакла како лица задужена за одржавање градске чистоће, запослена у комуналном предузећу један део простора око зграде остављају неочишћен.

Имајући у виду да је Одлуком о омбудсману Града Београда прописано да је београдски Омбудсман овлашћен да штити и контролише поштовање права грађана и контролише рад градске управе Града Београда и јавних служби чији је оснивач Град Београд ако се ради о повреди прописа и општих аката Града Београда, а у конкретном случају ради се о потреби контроле поступања јавног комуналног предузећа, чији је оснивач Град, то је за испитивање

законитости рада ове службе надлежан омбудсман Града Београда, на кога је притужиља упућена.

Једна грађанка обратила се локалном омбудсману са примедбама на организацију фестивала на врачарском платоу. Навела је да је за њу као станара зграде испред које се организује ова манифестација, врло непријатно трајање музичког програма до касних вечерњих сати, као и да се она обраћа у име већег броја лица, такође станара ове зграде. Такође је повремено ангажовање ди-џеја оценила непримереним, имајући у виду да на овој локацији станује велики број људи и да им се на овај начин ремети редовно функционисање. Овим поводом контактиран је члан општинског већа задужен за организацију догађаја, који је исказао разумевање притужиљине примедбе и као компромисно решење предложио да се музички програм ограничи до 21 час са обећањем да се овакви догађаји неће учестало организовати. Истовремено, напоменуо је да су за организацију поменутих догађаја прибављене све потребне дозволе, те да је и ниво буке који се емитује испод дозвољене прописане границе.

Локални омбудсман ГО Врачар и у ранијим извештајним периодима указивао је на обраћања родитеља деце која похађају основне и средње школе на територији општине Врачар, која остварују значајне резултате и који су на градским (окружним), републичким регионалним и међународним такмичењима освојили награде, али која немају пребивалиште на општини Врачар. Важећом одлуком прописано је да награду из буџета Градске општине Врачар могу добити ученици који нису старији од 19 година, и то: - ученици основних школа, који имају пребивалиште на територији градске општине Врачар, -ученици средњих школа, који имају пребивалиште на територији градске општине Врачар. У годишњем извештају локалног омбудсмана за 2019.годину указано је на то да оваква одлука не представља најправедније решење, јер не третира на исти начин све ученике који похађају школе на територији Врачара. Како околност да дете нема пребивалиште на територији Врачара није било сметња за упис у школу, то не би смело по том основу бити дискриминисано ни у наставку школовања. У извештајној години такође је било обраћања родитеља деце истим поводом.

У смислу наведеног, сматрам да је неопходно да укажем на следеће.

По покренутој иницијативи родитеља, Заштитник грађана Републике Србије је утврдио пропусте у начину регулисања критеријума на нивоу општина за награђивање ученика основних и средњих школа у Београду који постижу најбоље резултате што је констатовао у Извештају о случају дел. број 306 од 09.01.2023. године. Надаље, Заштитник грађана указао је Секретаријату за образовање и дечију заштиту градске управе Града Београда да је потребно да надлежни органи Града Београда предузму мере како би релевантни прописи општина којима се регулишу критеријуми за награђивање ученика основних и средњих школа у Београду који постижу најбоље резултате били међусобно усклађени. Према информацијама које поседујем, Секретаријат је Заштитнику грађана доставио изјашњење у коме је информисао овај орган да је упућен акт свим градским општинама у коме је указано да је потребно да ускладе прописе којима регулишу критеријуме за награђивање ученика, на начин како би се избегла дискриминација деце према пребивалишту и омогућило да награде дођу до свих ученика због којих је овај начин награђивања установљен, и то тако што ће се установити да критеријум за добијање награде буде да исту могу добијати ученици који похађају школе на територији градских општина.

Истовремено, од стране родитеља дискриминисане деце покренут је поступак пред Повереником за заштиту равноправности по истом основу. Решењем Повереника за заштиту равноправности бр. 07-00-402/2022-02 од дана 24.03.2023. године по поднетој притужби утврђено је да су одредбом члана 1. Одлуке о измени одлуке о утврђивању критеријума за награђивање ученика који су на градским (окружним), републичким, регионалним и међународним такмичењима освојили награде коју је донела Скупштина општине Врачар повређене одредбе члана 6, а у вези са чланом 19. став 2. Закона о забрани дискриминације. У вези са наведеним препоручено је градској општини Врачар да иницира измену члана 1. поменуте Одлуке, на начин да право на награду за постигнуте резултате на такмичењима која се овом одлуком награђују имају и ученици основних и средњих школа који немају пребивалиште на територији општине Врачар, а похађају школе на овој општини.

Надаље, решењем Повереника за заштиту равноправности бр.07-00-397/2022-02 од 09.01.2024.године изречена је мера опомене Градској општини Врачар због непоступања по препоруци Повереника за заштиту равноправности број 07-00-402/2022-02 од 24.03.2023.године, те се истој налаже да у року од 30 дана од дана пријема овог решења поступи по препоруци Повереника за заштиту равноправности број 07-00-402/2022-02 од 24.03.2023.

Имајући у виду напред наведено и ставове релевантних републичких институција, читав друштвени контекст чији смо савременици и сведоци, као и да се овде ради о иначе ретким примерима изузетно надарене деце, коју треба неговати и афирмисати, као и да је подршка појединцу и признање од стране локалне заједнице од велике важности, сматрам да би доношење одлуке, којом би сви ученици врачарских школа били једнаких могућности у остварењу својих права било препоручљиво и од великог значаја како за појединца, тако и за заједницу.

У односу на рад Одељења за имовинско-правне и стамбене послове поднета је притужба грађанина у вези поднетог захтева овом одељењу ради његовог постављења на место управника стамбене заједнице. Наиме, притужилац је навео да стамбена заједница дужи временски период нема управника, те је тражио да се у најкраћем року донесе решење којим би се се решио његов статус, како би стамбена заједница могла извршити плаћања и обавезе која су се у претходном периоду нагомилала, јер формално није било овлашћеног лица за извршење обавеза стамбене заједнице. Поступајуће одељење обавестило је локалног омбудсмана да се о поднетом захтеву не одлучује јер недостају одређени подаци, међутим у заједничкој координацији, овај проблем је убрзо решен.

Надаље, на рад Одељења за имовинско-правне и стамбене послове уложена је притужба због проблема бесправно усељених лица. Овим поводом локалном омбудсману у својству притужиоца обратио се станар зграде наводећи да у згради постоје заједничке просторије у којима је претходно живео домар зграде са својом супругом, уз сагласност станара зграде, међутим да се некон његове смрти у те просторије уселило друго лице које по сазнањима притужиоца нема никакав документ који би представљао ваљан основ за коришћење тог простора. Притужба је поднета на рад поменутог одељења, јер се не спроводи принудно исељење, да би се у комуникацији са начелницом одељења добила повратна информација да је за поступање неопходно да захтев за исељење буде поднет од стране стамбене заједнице зграде.

На рад Одељења за грађевинске и комуналне послове поднета је притужба локалном омбудсману и односи се на оспоравање валидности грађевинске дозволе издате

инвеститору за надзиђивање и санацију равног крова-надзиђивање поткровља изнад повученог спрата, издате на основу уговора коју је инвеститор закључио са Стамбеном заједницом на адреси на којој притужилац станује, а за који је утврђена апсолутна ништавост од стране надлежног суда, како притужилац тврди.

Као станар у предметној згради, притужилац има правни интерес за подношење притужбе, а истовремено изражава забринутост за стабилност зграде и безбедност људи услед обављања грађевинских радова.

Локални омбудсман је од субјекта контроле затражио да у року од 15 дана од пријема овог дописа достави изјашњење поводом поднете притужбе, односно о испуњености прописаних услова за издавање грађевинске дозволе у конкретном случају.

У вези пријаве неизласка грађевинског инспектора на лице места, притужилац је обавештен да је контрола законитости и правилности рада Секретаријата за инспекцију, надзор и комуникацију, у оквиру кога се налази грађевинска инспекција, у надлежности Омбудсмана Града Београда.

Изјашњавајући се на наводе притужбе, контролисано одељење је изнело да је оспораван акт донет у складу са инструкцијама и упутствима другостепеног органа у поступку преиспитивања решења по жалби, и да је у складу са њима донет акт у поновљеном поступку, након чега је постао правоснажан с обзиром на то да у прописаном року није уложена жалба.

Одлуком о локалном омбудсману ГО Врачар прописано је да је подносилац притужбе дужан да пре подношења притужбе локалном омбудсману покуша да заштити своја права у одговарајућем поступку. Надаље, прописано је да локални омбудсман неће поступати по притужби док претходно не буду исцрпљена сва правна средства у одговарајућем правном поступку.

У аспекту ових чињеница, оспораван акт не може бити предмет контроле локалног омбудсмана. Интенција је да локални омбудсман штити законитост представљајући крајњи корективни фактор рада управе, онда када акт прође сву прописану редовну контролу по правним лековима од стране виших инстанци. Уколико лице није уложило редовни правни лек, (на који начин је исказало инертност и незаинтересованост за свој правни проблем), нема право да затражи ангажовање локалног омбудсмана.

Једна грађанка поднела је притужбу на одлуку скупштине стамбене заједнице зграде у којој има стан у власништву. Наиме, иста је указала на незаконитост и исказала незадовољство одлуком донетој на седници скупштине станара, на којој није била присутна, иако уредно позвана, а којом је одлучено да сви станари учествују у кречењу фасаде зграде сразмерно броју својих посебних делова у односу на укупан број свих делова. Сматрајући да се ради о инвестиционом одржавању зграде, изнела је да је такво решење неправедно и да је коректније да станари узму учешће у трошковима сразмерно површини својих посебних делова у односу на збир површина свих посебних делова. Даље наводи како је предметна стамбена зграда структурирана од станова две величине 35 и 60 квадратних метара и да су власници мањих станова на овај начин дискримисани.

Одредбом чл.63 Закона о становању и одржавању зграда прописано је да се може одлучити да се за текуће одржавање могу применити критеријуми за инвестиционо одржавање, као и да за инвестиционо одржавање се могу применити критеријуми за текуће одржавање, уколико се са тим сагласе 2/3 од укупног броја власника посебних делова.

Да ли је оваква одлука донета, притужилаца није знала. Свакако јој је предочено да се законитост одлука скупштине стамбене заједнице може оспорити искључиво у судском поступку под условима и у роковим прописаним Законом о становању и одржавању зграда.

Локалном омбудсману се обратио један грађанин због својевременог уклањања објекта са локације на којој се сада налази други објекат исте врсте пословања. Након неколико телефонских разговора саопштено му је да је целисходније да лично дође у канцеларију локалног омбудсмана са документацијом коју поседује а која се тиче предметне ствари.

Притужилац је дошао на заказани састанак, међутим никакав документ са собом није имао, због чега му је речено да је неопходно да накнадно достави потребну документацију. У међувремену, локални омбудсман се обратио Одељењу за грађевинске и комуналне послове где је добио информацију да је спорна ситуација била у надлежности органа Града Београда, а од Градског правобранилаштва Града Београда да постоји више судских поступака који се воде са притужиоцем у вези предметне ситуације.

Оквирно, месец дана након састанка са притужиоцем на коме је договорено да се релевантна документација достави, локалном омбудсману је стигао допис сасвим другачијег садржаја у односу на постигнути закључак. На овај допис притужиоцу је одговорено, међутим након тога нису евидентирана даља обраћања.

Родитељ једне ученице врачарске средње школе обратио се локалном омбудсману жалећи се како његово дете није добило награду која јој припада као вуковцу. Међутим у контакту са начелником Одељења за друштвене делатности и пројекте установљено је да у том тренутку награде још увек нису биле додељене, а да ће неспорно доћи до њиховог уручења, само што тачан датум није био познат, о чему је родитељ ученице обавештен.

И протекле године евидентирана су притужења грађана због постављених башти угоститељских објеката. У конкретној ситуацији ради се о проширењу баште услед чега су се локалном омбудсману обратили станари зграде у којој се налази локал-кафић, наводећи како скупштина станара зграде није донела одлуку којом се дозвољава проширење баште. Изјашњавајући се овим поводом, Одељење за грађевинске и комуналне послове, као надлежно за доношење решења о постављењу башти, локалног омбудсмана је известило да део парцеле на коју је проширена башта не припада згради, већ се ради о земљишту чији је корисник јавна установа, чија одлука је уредно достављена.

На рад Одељења за послове озакоњења објеката поднета је једна притужба преко пуномоћника из реда адвоката чији је предмет дужина трајања поступка легализације.

Наиме, у притужби се наводи да поступак легализације неосновано траје десет година, за које време је притужила више пута изнова плаћала елаборат геодетских радова као и извештај о затеченом стању. Осим израженог незадовољства због дужине трајања поступка озакоњења објекта, пуномоћник притужиље је истовремено изнео примедбе на ажурност у поступању и доступност запослених у насловљеном одељењу. Наиме, пуномоћник притужиље је у свом обраћању навео како је протеклих годину дана од запослених добијао обећање да ће га „звати од понедељка“, али да до тог позива није долазило. Надаље истиче како је последњих десет пута безуспешно долазио покушавајући да нађе правника и да је сваки пут добио одговор да је на састанцима. Притужба је прослеђена Одељењу за послове озакоњења објекта на изјашњење о разлозима трајања поступка и због чега се не доноси одлука, као и да ли постоје пропусти у раду запослених, посебно имајући у виду начело добре управе коју управо одређују стручност, ефикасност и благовремено поступање запослених. Изјашњење субјекта контроле у коме је између осталог наведено да је од пуномоћника притужиље тражено достављање додатне документације са датумом дописа

који за дан претходи поднеску локалног омбудсмана упућеном Одељењу за послове озакоњења објекта, прослеђено је пуномоћнику притужиље са поуком да се у року од 15 дана од дана пријема дописа изјасни о даљем току поступка пред локалним омбудсманом уколико жели да се исти настави, међутим у прописаном року, ни по његовом истеку, ни пуномоћник ни притужиља се нису обраћали локалном омбудсману.

Одељења за општу управу и заједничке послове, као и Одељења за буџет, финансије и набавке није било поднетих притужби грађана.

У претходној години није било притужби грађана на поступање начелнице општинске управе.

И у току протекле године поднете су две притужбе грађана на рад Пореске управе, чије поступање је предмет контроле Заштитника грађана РС, међутим грађани услед непознавања правне регулативе, или могуће заблуде због чињенице да се канцеларије Пореске управе физички налазе у згради ГО Врачар, локалног омбудсмана препознају као адресу којој се обраћају за помоћ.

Поднети захтеви грађана јесу били основани, тицали су се ћутања управе, али им је удовољено искључиво захваљујући предусретљивости и разумевању ситуације од стране запослених у ПУ. Дакле, у овој ситуацији, одступило се од формализма и уступања предмета надлежном Заштитнику грађана, јер би такво поступање неминовно, између осталог, довело до протока времена, а ово по правилу, до додатних трошкова, након чега врло често реакција и констатација незаконитости од стране омбудсмана или заштитника грађана за појединца осим евентуалне моралне сатисфакције нема практичног значаја. Актуелан проблем изискује решење, стога је правовремено реаговање од изузетног значаја, а инсистирање на формализму у појединим ситуацијама може обесмислити суштину постојања института локалног омбудсмана, због чега увек треба бити свестан реалних животних околности и настојати да се легитимне потребе грађана задовоље.

Важећом Одлуком прописано је да локални омбудсман неће поступати по притужби док не буду исцрпљена сва правна средства у одговарајућем поступку, с тим што му је дата

могућност да направи изузетак и да покрене поступак и пре него што су исцрпљена сва правна средства, ако би подносиоцу била нанета ненадокнадива штета или ако оцени да је дошло до грубог кршења правила етичког понашања запослених у Општинској управи, јавној служби или установи. У претходној години локални омбудсман није нашао да има основа за коришћењем овог овлашћења ни у једном од обраћања грађана.

Остала обраћања грађана локалном омбудсману

Грађани се локалном омбудсману обраћају и са захтевима и жалбама која нису притужења у класичном смислу, већ се ради о разноврсним питањима правне природе за која настоје да пронађу решење.

Један грађанин Врачара, онедавно досељен из иностранста, обратио се за помоћ локалном омбудсману, са питањем опорезивости прихода који потиче из иностранства, који по правном основу представља исплату по наступелом осигураном случају. Премда ово питање није у надлежности локалног омбудсмана, имајући у виду да грађанин долази из друге средине, да му очито није познато функционисање система и припадност надлежности, локални омбудсман га је упутио на релевантне одредбе Закона о порезу на доходак грађана.

Такође, један досељеник из иностранства затражио је помоћ локалног омбудсмана. Ово лице је прибавило непокретност која се налази на парцели у власништву једне особе, а у чијој су својини и све остале непокретности на парцели. Лице од кога је прибављена непокретност прекинуло је довод воде до куће притужиоца, који се физички налази у његовим просторијама. Овде се ради о акту појединца, који се може окарактерисати као некоректан, чак малициозан, али спрам појединца локални омбудсман нема могућности деловања. Без текуће воде у стану, лице је било приморано да се исели и закупи стан у једној периферној београдској општини. Притужилац се обратио ЈКП Водовод, али му

није пружена помоћ са образложењем да они немају приступ у приватне просторије, без сагласности власника. Као једино решење локални омбудсман је видео и саветовао физичко одвајање водоводног прикључка, што притужилац прихвата, али под условом да лице које га онемогућава у коришћењу воде то одвајање финансира. Уколико до тога не дође, једина преостала солуција је изналажење решања у судском поступку.

У току извештајне године евидентирана су обраћања два лица која су више пута заказивала састанке, међутим на њима се никада нису појавили.

Једно лице се у неколико наврата обраћало за помоћ ради решавања питања откупа стана од јавног предузећа које више не постоји. Локални омбудсман га је упутио на правног следбеника правног лица, сматрајући да је то најцелисходнији начин налажења потенцијалног решења, међутим ово лице је још неко време наставило да инсистира на пружању помоћи од стране локалног омбудсмана, упркос датом одговору.

Такође, евидентирано је обраћање једног лица због недостављања решења о порезу на имовину, што је решено у контакту са надлежном пореском службом.

Неколико грађана Врачара изнова се у извештајној години обратило локалном омбудсману жалећи се да на потезу између ул.Патријарха Варнаве, ул.Стојана Протића ка Храму Светог Саве постоји проблем смањене безбедности јер се ноћу на том месту скупљају бескућници, да имају страх када увече шетају своје кућне љубимце, и да сматрају да би проблем био решен постављањем бољег уличног осветљења. Овим путем упућује се јавни апел за изналажења решења за овај захтев грађана.

Ове године, а што је случај и са претходним, дешавало се да се грађани обраћају локалном омбудсману са питањима која су класичне грађанско-правне природе, нпр. имовинскоправни или спорни односи са комшијама, за које уколико нема могућности мирног решења, једина солуција је судски поступак. На крају обављених разговора, у већини случајева, закључује се да грађани то већ знају, али вероватно због недостатка финансијских средстава, и генерално нерадог упуштања у судски поступак, они се обраћају

локалном омбудсману тј. Општини, са аргументом да станују на територији ГО Врачар, и очекивањем да им се проблем реши. У таквим случајевима грађанима се предочава могућност обраћања Служби за бесплатну правну помоћ у оквиру општине, као и да локални омбудсман нема законом предвиђених механизма нити ингеренција за поступање у оваквим случајевима.

И протекле године забележена су обраћања грађана са питањима у вези одржавања ЗОО хигијене, а које питање је према важећој Одлуци у надлежности Комуналне милиције.

САРАДЊА СА ДРУГИМ ИНСТИТУЦИЈАМА ОМБУДСМАНА И УЧЕШЋА НА СТРУЧНИМ СКУПОВИМА И КОНФЕРЕНЦИЈАМА

Локални омбудсман ГО Врачар, у склопу своје програмске активности, остварује сарадњу са осталим институцијама омбудсмана врло успешно и без посебних формалности.

Локални омбудсмани у Србији своју сарадњу остварују кроз различите видове активности: ангажовање у раду Удружења омбудсмана Србије, учешћа на округлим столовима и различитим стручним скуповима.

Услед постојања неповољне епидемиолошке ситуације и разлога безбедности по здравље и животе људи, успоставила се пракса да се један део конференција и обука одржава путем доступних апликације, што је услед економичности и могућности једноставне организације остало у употреби. У ток 2023. године локални омбудсман ГО Врачар је учествовао на следећим стручним скуповима.

- Покрајински заштитник грађана – омбудсман, као координатор мреже „Живот без насиља“, у сарадњи са Министарством правде Републике Србије је организовао скуп поводом обележавања Националног дана сећања на жене жртве насиља под називом „**Институционални механизми сузбијање насиља према женама**“. Овај догађај одржан је 18. маја 2023.године у Новом Саду. Мрежа „Живот без насиља“ повезује различите институције са територије АП Војводине (центре за социјални рад, здравствене и образовне установе, полицију, тужилаштва, судове, као и организације цивилног друштва) ради размене искуства и успостављања боље сарадње у борби против насиља у породици. На скупу су учествовали представници релевантних републичких и локалних установа, са циљем подстицања и јачања свеобухватне и координисане мултисекторске сарадње државних органа, превентивног деловања у спречавању насиља у породици, као и пружања правовремене и делотворне заштите свим женама и девојчицама.
- Међународна конференција омбудсмана „**Значај и улога омбудсмана у унапређењу људских права и развоју демократије**“ одржана је у хотелу Мизнах у Зобнатици – Бачка Топола у периоду од 21. до 23. јуна 2023.године. Истом приликом обележено је 20 године рада институције омбудсмана у Републици Србији. Велики број предавача је узео учешће на овој конференцији- Министар за људска и мањинска права и друштвени дијалог Томислав Жигманов, Заштитник грађана Републике Србије мр Зоран Пашалић који је представио искуства у раду ове институције, Заменица републичког омбудсмана Републике Северне Македоније, Соња Трифуновска упознајући нас са подацима из упоредне праксе, нама суседне државе. Веома значајне теме по питању положаја локалног омбудсмана и унапређења ове институције, као и досадашња и будућа сарадња са УНДП-ом, овом приликом су разматране од стране великог броја учесника, тако да се учешће на овом скупу може оценити као изузетно корисно.
- Локални омбудсман Градске општине Врачар 17.10.2023.године присуствовао је округлом столу који је организовао Центар за интеграцију младих уз подршку ОЕБС-а у Србији под називом „Подршка локалним актерима у укључивању деце из неформалних насеља у образовни систем“. Овом приликом представљене су животне

околности деце у уличној ситуацији кроз представљање истраживања „неформална ромска насеља – Београд 2023“, као и делокруг рада и активности Центра и активности мисије ОЕБС-а у Србији. Након разговора на тему мера и активности за подстицање интеграције деце, уприличен је и обилазак Свратишта да би се учесници упознали са околностима у којима живе деца у уличној ситуацији.

- Конференција у Шапцу „Улога институције омбудсмана у заштити мањинских права и праћењу родно одговорног буџета са фокусом на родну анализу“ од 04. - 06.12.2023. године одржана у хотелу „Слобода“ у организацији Удружења локалних омбудсмана и ОЕБС-а. Уједно је одржана и УОС изборна скупштина и УОС визуелна презентација. Анализирана је улога омбудсмана у аспекту стандарда, политике, мониторинга и последица мултикултурализма, као и примери у заштити мањинских права у Србији у којима институција омбудсмана може да помогне (признање идентитета, вишеструки идентитети, језик...). На тему практичне примене Закона о родној равноправности говорила је Даница Тодоров, стручњакиња за питања родне равноправности, некадашња заменица Омбудсмана АП Војводине за питања Заштите родне равноправности, као и улози омбудсмана у праћењу/утицају на спровођењу Родно одговорног буџетирања. Своје излагање имао је и директор Института друштвених наука Горан Башић, некада заменик Заштитника грађана Републике Србије.
- Удружење омбудсмана Србије, чији је члан локални омбудсман Градске општине Врачар је у фебруару 2023. године постао је члан радне групе Националног конвента за људска права за поглавље 23. На редовној седници радне групе Националног конвента о Европској унији за поглавље 23, одржаној у мају 2023 године одржаној на тему имплементације обавеза из потпоглавља Основна права разматран је нови стратешки оквир заштите података о личности, као и положај ЛГБТ+ особа и Закона о истоплоној заједници.
- Канцеларија омбудсмана града Београда у оквиру сарадње са УНДП-ом и више састанака са представницима програма УН за развој договорено је штампање брошуре под називом „Локални Омбудсман у Републици Србији“. Публикација је

објављена уз подршку пројекта „Јачање парламентарне демократије и инклузивног политичког дијалога, трећа фаза“, коју спроводи УНДП уз подршку швајцарске Владе. Публикација, у чијој изради није лично учествовао локални омбудсман ГО Врачар је веома значајна и превасходно има за циљ да служи као промотивни материјал приликом обиласка јединица локалних самоуправа од стране представника Удружења Омбудсмана Србије.

- Међународна научно-стручна конференција **„Право на приступ (менталној) здравственој заштити“** је одржана 3. и 4. новембра 2023.године у Новом Саду у организацији Покрајинског заштитника грађана- омбудсмана и Медицинског факултета Универзитета у Новом Саду. На конференцији је окупљен велики број релевантних учесника из академских, научно истраживачких и других области, као и представника институција и организација из области заштите менталног здравља.
- У просторијама Градске општине Стари Град 30.01.2023.године одржана је седница Скупштине Удружења омбудсмана. Ванредна седница Скупштине УОС одржана је 27.09.2023.године у Крагујевцу, у оквиру обележавања 20 година од оснивања канцеларије локалног омбудсмана у Крагујевцу. Ванредна седница скупштине УОС заказана за 21.12.2023.године путем ЗООМ платформе није одржана због непостојања кворума.

ЗАКЉУЧАК

У свом досадашњем раду, било по притужби или обраћању грађана са проблемом који нема карактер притужења, локални омбудсман се водио целисходношћу и прагматичним приступом је настојао да помогне грађанима у остварењу и заштити основних људских права и слобода и у изналажењу решења за постојећи проблем грађана.

Локалном омбудсману, као корективном фактору управе је дато да испитује етичност, савесност, непристрасност, сврсисходност, делотворност, поштовање достојанства странке и остале особине које треба да карактеришу добру управу какву грађани с пуним правом очекују од оних које као порески обвезници плаћају.

У периоду који је обухваћен предметним Извештајем, није било проблема у комуникацији са субјектима контроле, напротив, начелници одељења и остали запослени су сарађивали са локалним омбудсманом и углавном су исказивали спремност и вољу да заједнички реше проблем грађана.

Поступање лишено бирократских формалности и доступност грађанима су окоснице на којима локални омбудсман ГО Врачар темељи своје функционисање. Пракса је показала да не мали број животних ситуација грађана захтева тренутно реаговање локалног омбудсмана, јер једино тада оно има смисла.

Са друге стране, оно ште се такође запажа као неретка појава је да грађанима у суштини буде довољно само да их неко саслуша и охрабри.

Као крајњи закључак може се рећи да је стање људских права на територији градске општине Врачар задовољавајуће.

Локални омбудсман градске општине Врачар и убудуће ће се залагати за поштовање, заштиту права и интереса грађана као и унапређење принципа добре управе.

У Београду, март 2024.године.

**ЛОКАЛНИ ОМБУДСМАН
ГРАДСКЕ ОПШТИНЕ ВРАЧАР**

Јефимија Галић